

מגפת דבר הבקר 1983-1980

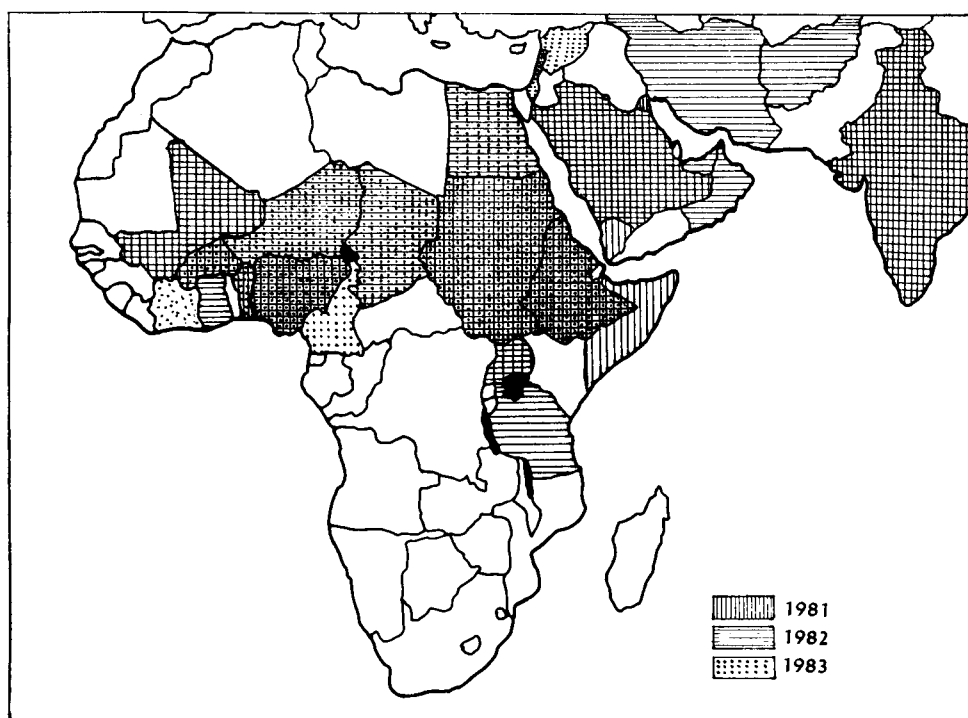
ד"ר א. שמשוני, מנהל השרותים הווטרינריים, בית דגן

והקיף 70 מיליון ראש בקר ב-22 מדינות. תרמו לו ארה"ב, קנדה, צרפת, בריטניה וגרמניה המערבית.

תפוצת המחלה ב-1962 הקיפה את כל אפריקה המזרחית ממצרים עד טנזניה, מרכז אפריקה ומערבה. בסוף המבצע נותרה המחלה בחמש מדינות ביבשת האפריקנית (סודאן, חבש, וסומלי באפריקה המזרחית, ובמערב - מאוריטניה ומאלי). כלומר המבצע JP15 הסתיים בטרם מוצה עד תום, ובעור המחלה לא הושלם. מאז סוף 1980 החלה התפשטות מחודשת

את דוגמת הבעור המוחלט של דבר הבקר באירופה (לאחר מלחמת העולם הראשונה) לא ניתן היה לחקות באפריקה, בשל נדידת הבקר למרחקים ארוכים ודלילות מערך הניטור הווטרינרי. לפיכך היה צורך לחכות עד שיפותחו תרכיבים מתאימים. דבר זה קרה בשנות החמישים, ואז גם נוסד המשרד לנושא בעלי חיים שבמסגרת האירגון לאחד אפריקני (OAU), שמשרדו הראשי בנאירובי. תפקידו הראשון היה מניעת דבר הבקר. מכך נוצר, ב-1962, המבצע האינטר-אפריקני לחיסון נגד דבר הבקר (JP15). מבצע זה בוצע בששה שלבים, מ-1962 עד 1976,

דבר בקר, ארצות נגועות 1981 - 1983

קאמרון וניגריה. צ'אד היתה נקיה מהמחלה במשך 12 שנים; כיוון שלא בוצע בה כל חיסון, הקיפה המגפה את המדינה כולה. בראשית 1983 ניצפו התפרצויות רבות בניגריה, לאגוס, ג'נין.

כיום מכינים תוכנית ללוחמה בדבר הבקר באפריקה. התוכנית מבוססת על הידע אודות אזורי המקור לנגיעות, במזרח אפריקה ובמערבה; הכרת נתיבי המסחר ותנועות הבקר, הן בתוך מערב היבשת האפריקנית, הן ממזרח אפריקה לחצי האי ערב והמזרח הקרוב, והן מסודאן למצרים, צ'אד וניגריה. התוכנית המיועדת אמורה להימשך עד שהמחלה תיעצר לחלוטין, ולפיכך יהא צורך בהפעלת מערך ניטור כולל ומלא. כמו כן יש כוונה לנצל את המבצע לקידום נושא בעורה של דלקת ריאות ודלקת קרום הריאות המידבקת בבקר (CBPP).

התוכנית אמורה להימשך לפחות 11 שנה: שנת הכנה; ארבע שנות חיסון (120 מיליון ראש בקר ב־28 מדינות); ובסוף שלב "ההתייצבות" שבמהלכו יאתרו איי תחלואה נותרים, ותוך שימוש בתיקשורת, פירסום ומעורבות רבה של החקלאים עצמם.

עלות המבצע מוערכת ב־80–100 מיליון דולר, שפרושם 0.7–0.9 דולר לראש בקר בשטח המדובר. סכום זה נחשב כנמוך בהתחשב בערכו הסוציאל-אקונומי של הבקר בארצות אפריקה האינטר-טרופיקלית. בניית רוח/עלות שנערך בשנת 1978, נמצא שהמבצע הוא ריווחי ביותר, אך גם לולא זאת, לא יתכן פיתוח ענף הייצור מבעלי חיים באפריקה ללא פעולה כזו.

של דבר הבקר, תחילה במערב אפריקה, שם התפשטה ממאלי לארבע מדינות על ידי בקר נודד וסחר בבקר, אך הצעדים שננקטו לא הספיקו. בשנת 1982 נמשכה ההתפשטות, ותחילה נפגעו אזורים שונים בסודאן שבהם היה היקף החיסון מוגבל. לאחר 16 שנות היעדרות חדרה המחלה למצרים וגם שם התפשטה בשל כשלון מבצע החיסון. בחודש מאי 1982 ירדה דרומה לטנזניה, לאחר 17 שנות היעדרות. ארצות המפרץ הפרסי, המייבאות בשר בעיקר מאפריקה, נפגעו אף הן. מקור חדירת המחלה לצפון לבנון במחצית 1982 אינו ברור: יתכן שהחדירה באה מסוריה, אך יש סימנים להניח שראשית ההתפרצות היתה באיזור הבקעה, בגבול סוריה לבנון, ומשם התפשטה כנראה הן צפונה והן מערבה ודרומה. בשל המסחר הבלתי מבוקר בבהמות בלבנון, בשנים האחרונות, אין להוציא מכלל אפשרות חדירת המחלה באמצעות ייבוא בהמות נגועות מאסיה או מאפריקה. בראשית 1983 חדרה המחלה לישראל, אך מכיוון שכאן בוצע חיסון מקיף במהלך 1982, לא התפשטה ופגיעתה היתה מוגבלת לבקר צעיר או בלתי מחוסן בעדרי בשר בצפון הארץ. כמו כן התפשטה במהלך המחצית השנייה של 1982 ואילך, בסוריה. טורקיה ביצעה חיסון כללי בגבולה הדרומי וחזרה עליו, ולפי הנתונים המצויים בידינו לא חדרה המחלה לארץ זו.

בסוף 1982, התפשטה המחלה מחבש מזרחה, לאורך דרכי המסחר המסורתיות, חצתה את סודאן הדרומית ועברה לצ'אד,

בוקר!

אנא סייע לספר העדר בחידוש מבחני מהירות הגדילה, על ידי רישום מדויק של תאריך הלידה של כל עגל וכן שם האב ומספרו בתעודת הזיהוי של העגל

ספר העדר